

Miten lastensuojelun sosiaalityö selviää COVID19 -kriisin pitkittyessä?

Lastensuojelua poikkeusoloissa osa 1 –webinaari | 14.5.2020

Petri Virtanen

Toimitusjohtaja | Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö Itla
Hallintotieteen professori | Vaasan yliopisto (sosiaali- ja terveyshallintotiede)

itla

Puheenvuoron jäsenitys

1

***Keneen uskoa ja
usein kuultua –
osastot***

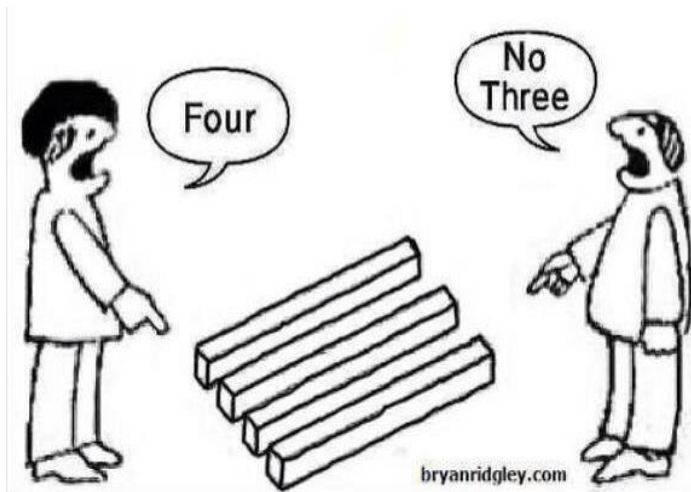
2

**Lastensuojelun
kehittämisen
olemus**

3

**Johtaminen
vaikuttavuuden
edistäjänä**

Keneen uskoa?

Miten yhteiskunnalliset shokit vaikuttavat lasten hyvinvointiin? COMMON SENSE –osasto...

”

Taloudelliset kriisit heijastuvat lasten suojeluun ja lastensuojeluun merkittävästi ja vasta ajan saatossa.

Näin varmasti tavalla tai toisella on, mutta:

- Tiedämmekö vaikutuksista kuinka paljon?
- Tunnistammeko vaikutusketjut ottaen huomioon, että elämme kompleksisessa tai vähintäänkin monimutkaisessa maailmassa?
- Taipuuko olemassa oleva palvelujärjestelmä auttamaan heikompiosaisia lapsia tilanteessa, jossa lapset tavallaan katoavat näyttämöltä (vrt. etäopetus)
- Voisimmeko ajatella, että taloudellinen kriisi voisi olla myös uuden ajattelun mahdollisuus?

Miten Itla on COVID19 –kriisin keskellä lähtenyt liikkeelle?

Rajapinnan avaaminen lapsiin ja perheisiin

- #Lapsellelounas –kampanja (lahjoituksia kertynyt maaliskuun lopusta noin 475 000 €)
- Yhteistyö Fabulan kanssa (8-osainen lastenohjelmakokonaisuus valtakunnalliseen jakeluun; aiheena pelon ja huolen hallinta lasten maailmassa)

Tutkimukset ja selvitykset

- Sentimenttianalyysi sosiaalisessa mediassa huhtikuussa 2020 käydyistä keskusteluista, toteutus 04-05/2020
- Sosiaalihuollon ja sosiaalityön kantokykyselitys 04-05/2020 (N=n.1700)
- Hiilamo A, Hiilamo H, Ristikari T, Virtanen P 2020. Impact of the Great Recession on family mental health, domestic violence and substance use among the OECD countries: systematic review and reflections on the COVID-19 economic crises.
- EHO-jaksoja koskevat päätökset ja hoitojaksot –selvitys 04-06/2020

Alustavia tutkimustuloksia

- **Sosiaalisen median perhe-, lapsi- ja palvelukeskustelu** sentimenttianalyysin perusteella, erilaisia puhujaposoitioita (perusjoukko noin 45 miljoonaa someviestiä, kokonaisaineisto 149 000 viestiä, josta satunnaisotanta)
 - some tarjoaa pääsyn kansalaisten arkeen – **palvelukehityksen tietoperustan rikastaminen**
 - some mahdollistaa nousevien puheenaiheiden aikaisen tunnistamisen – **palvelukehityksen proaktiivisuuden parantaminen**
 - puhujaposoitioiden tunnistaminen auttaa ymmärtämään kansalaisten tarpeita ja odotuksia – **palvelukehityksen osallisuuden vahvistaminen**
- **Sosiaalihuollon/lastensuojelun kantokyselyselvitys**
 - N=hieman alle 1700 (työntekijät/esimiehet)
 - Lasten ihmissuhdeongelmat (kaverit), lasten yksinäisyys ja aikuisten ahdistuneisuus lisääntyneet huomattavasti, erityistä tukea vaativien lasten ongelmallinen tilanne
 - Oikeastaan kaikkien palvelujen tarjonta vähentynyt oleellisesti
 - Psykososiaalisen tuen merkitys kasvaa lähivuosina, samoin sijaishuollon asiakkuudet
- **Kirjallisuuskatsaus** (Hiilamo et al.), jonka aineistona 37 artikkelia:
 - Lama lisää mielenterveysongelmia ja lamalla kiistaton vaikutus lasten hyvinvoinnin huononemiseen (seurauksena vanhempien stressistä ja mielenterveysongelmista) ja indikatiivisesti voidaan sanoa, että lasten kaltoinkohtelu lisääntyy talouslaman oloissa.
 - Laman vaikutuksista päihteiden käyttöön ja kokonaiskulutukseen ei selkeää evidenssiä.

Terveisiä Itla-säätiön post COVID19 – ZOOMtyöpajasta

13.5.2020

Mitä COVID19 on opettanut lastensuojeluun ja sosiaalihuoltoon liittyen?

- On tuonut mukanaan ikäviä asioita, mutta myös hyvää (oppistulokset, yhteistyö).
- Tiedämme tapahtuneesta edelleen hyvin vähän (vrt. alkoholinkulutus) ja teemme päätöksiä huolipuheen näkökulmasta.
- Päätösten tekemistä varten tarvittaisi jatkossa ja vastaavissa tilanteissa parempaa yhteistä tilannekuvaa ja yhteistä suunnitelmaa.
- Asioita ja ilmiöitä on jäänyt julkisen puheen ja päätöksenteon varjoon ja katveisiin.
- Lapsen aika on eri kuin aikuisen aika, millä on merkitystä kriisihorisonttiin katsottaessa.
- Uusien palvelukanavien tarve ja lasten pärjäävyyden tukeminen (ml. tarve tarttumapinnoille).
- Paluuta koronaa edeltäneeseen normaaliin ei tule tapahtumaan.

Systemisen muutoksen komponentit sosiaalityössä post COVID19- ajassa

- **Yhteiskuntajärjestelmä** – yksinkertaisesta monimutkaiseen
- **Julkinen politiikka** – sektorikohtaisesta ilmiölähtöiseen
- **Julkinen hallinto ja sen instituutiot** – valtarakenteesta toiminnallisuuteen
- **Julkinen organisaatio** – organisaatioista organisoitumiseen
- **Julkinen palvelu** – asiakasnäkökulmasta asiakaslähtöisyyteen (co-design)
- **Julkinen johtaminen** – asioiden hallinnasta ihmisten johtamiseen
- **Julaiset professiot** – ammattikuntien silloista yhteistyöhön

Lasten suojelun ja lastensuojelun johtamisen uudistaminen **kehityssyklinä**

Modernista organisaatioteoriasta tiedämme seuraavaa:

Johtopäätöksiä

Yhteiskunnan pitää tehdä kaikkensa, jotta lapset eivät joudu kärsimään COVID19 –epidemiasta (vrt. YK:n Lapsen oikeuksien sopimus)

- Perinteiset lastensuojelun asiakkaat
- Uudet asiakasryhmät ja uudet yhteiskunnalliset ilmiöt

Uudenlaista kriittistä tutkittua tietoa tarvitaan

COVID19 –kriisi voi avata uusia näkökulmia palvelujen uudistamiseen

- Lasten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin näkökulman kirkastuminen päätöksenteossa
- Aito palveluintegraatio
- Kokeilutoiminnan läpilyönti

Puheenvuoron kaukupohja

- Asaduzzaman M, **Virtanen P** (2020) Strong transparent public institutions and meta-governance. In: Leal de Filho W et al. (eds.) *Encyclopedia of the UN Sustainable Development Goals, Peace, Justice and Strong Institutions*. Cham, Springer.
- Hiilamo A, Hiilamo H, Ristikari T, **Virtanen P** (2020) Impact of the Great Recession on family mental health, domestic violence and substance use among the OECD countries: systematic review and reflections on the COVID-19 economic crises. Forthcoming.
- Lähteenmäki-Smith K & **Virtanen P** (2020) Mission-oriented public policy and the new evaluation culture. In Lehtimäki et al. (eds.): *Society as an interaction space*, Springer, Cham, pp. 69–88.
- Tammeaid M, **Virtanen, P** & Meyer J (2020) Leadership meta-skills in public institutions. Paper approved by the European Academy of Management, to be presented in Dublin December 2020.
- **Virtanen P** & Tammeaid. M (2020) Leading public administration. New rationale, practice and tools for creating and developing public sector leadership. Springer, Cham.
- **Virtanen P**, Ristikari T, Niemelä M (2020) Collective impact partnership and backbone organisations as enablers of children's wellbeing: a systematic review. In Leal de Filho W et al. (eds.) *Encyclopedia of the UN Sustainable Development Goals, Partnership for the Goals*. Cham, Springer.

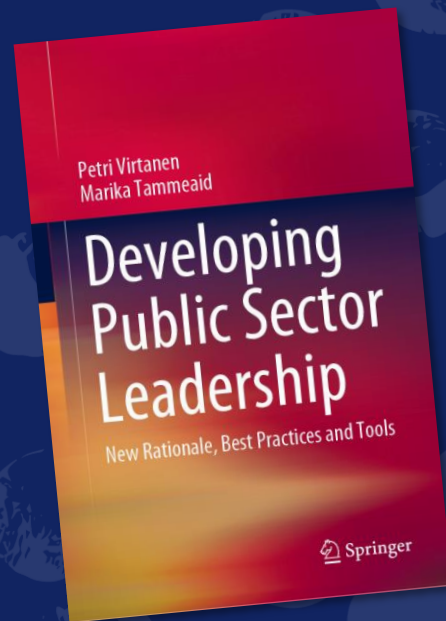
Kiitos.

Petri Virtanen

CEO | Itla
Professor | University of Vaasa

Mobile: +358 50 3187068
Email: petri.virtanen@itla.fi
Twitter: @PetriVirtanen10

itla